

DUA

Takılan çelmeler, ütülen bilyeler, kötekle biten döğüşler, karne kırıkları, cetvelin elde bıraktığı izler, sınıfın tepeli horozunun tüysiklete taktığı adlar... zaman gelir, tümü, pamuk şekeri gibi aranır olur. Duvarların henüz örülmediği, sınırların henüz çizilmediği, bin canın bir olduğu o tatlı çocukluk dönemi , pir dede ile ana sultan'ın ağzından dökülen masallara benzer. Çocuklukta tasalar, yetişkinlerinkine kıyasla eften püften, mutluluklar, yaşını başını almışlarınkine oranla bir o kadar sahicidir. Öyleki, on yaşına dek, anası haftada üç kez çıktıda yedirse, çünkü bücür, ellisine dayandığına, ısırganın tadını balmışçasına ansır. Dam başındaki güvercinler bile,ekmek kırıntısı aradıkları soğuk kış günlerinde, içlerini, analarının kanatları altında palazlandıkları günleri düşünerek ısıtır. Ali için de küçümen olduğu günler, böylesine değerlidir. Bazı akşamlar, ince belli bardağını, gümüşlü semaverden doldurur, çayın demine varırken, teneke mahallesinde geçen günlerin düşüne dalar.

Otuz yıl önce, Ali'nin en yakın arkadaşı Bekir'di. Bekir, okulda Ali'nin üç sıra önünde, mahallede ise beş ev ötesinde otururdu. Yine de tanışmaları zaman almıştı. Arkadaşlıklarının tohumunu ektikleri gün, mahallenin deyişiyle “ebebulguru” yağıyordu. Hani, taneleri, pişmekten şişmiş bulgur denli iri, sütbeyazı kar vardır ya, ondan. Kar, mahalleyi saran dar toprak yolların gariban çukurlarını doldururken, Ali ve Bekir, sidik kokulu, bakımsız okullarında din dersindeydiler. Geniş arkalıklı iskemlesine kurulan Kenan öğretmen, tahtaya dizdiği öğrencilerinden fatiha suresini dinliyordu. Sırayla sınavdan geçirdiği öğrencilerin çoğu, duayı bölük pörçük öğrenmiş, gözdesi Bekir, her zamanki gibi baştan aşağı hatasız konuşmuştu. Ali ise tek söz etmemiş, başını sıkılğan bir tavırla öne eğmişti. Ders arasında ısınsın diye sobaya dayadığı, kurumdan kararmış ellerini, tedirgin hareketlerle ovuşturuyordu. Öğretmen, o güne dek, ezberlenmesini istediği duaların hiç birini okuyamamış çocuğa kararsız gözlerle bakıyordu. Bunca yaşının önünde azarlasa, Ali nin özgüveni un ufak olurdu. Öte yandan, haylazlığını cezalandırmazsa, ödevden usanmış daha nice öğrenciye koz vermiş olmaz mıydı? Öğretmenin orta yolu bulması gerekliydi. Düşündü, taşındı, karşısında tir tir titreyen Ali'yi nasıl kazanabileceğini tarttı. Nihayet, bulduğu akıllıca çözümden hoşnut, seslendi: “oğlum, bir süre arkadaşın Bekir ile çalışın. Bir sonraki sınavda da sus pus dikilirsen, külahları değiştiriz.”

Öğretmenin sesini duyunca, kuş kadar yüreği, kocaman bir rahata eren Ali, belli belirsiz gülümsedi. Meraklı gözlerle, daha önce hiç konuşmadığı Bekir'e baktı. O sırada arkasını dönen Bekir ise, Ali'ye göz kırptı. Tanımadığına hemencecik göz kırptığına bakılırsa, biraz muzip, hatta iyi yürekli bir çocuk olmalıydı, Bu Bekir. Ali daha da rahatladı. Gerçi hiçbir derste parlak bir öğrenci değildi ama din dersiyle başı fena halde dertteydi. Duaları ezberlemek güç işti. Hele babasının, dedesinin dedikleri

kafasını öylesine karıştırıyordu ki, çalışmaya ne denli hevesli olursa olsun, bir süre sonra ezber işinden cayıyordu. Büyüklerine göre, Arapça duaları akılda tutmaya çalışmak yararsızdı. Kul, ana dilinde, kendi deyişleriyle de Allah'a yakarabilirdi.öyle bir an gelirdi ki, söz biter, dil tükenirdi; her şey akşam keserdi. Ali, kimisini anlamasa da, yüreğiyle duyup sevdiği bu sözleri öğretmenine nasıl anlatırdı? Dua ezberlemek, evde değilse de, okulda önemli bir işti.

Zil çalınca, ilk yavaşan Bekir oldu. Ali'ye kıyasla boyluca, semiz, biraz da patlak gözlü bir çocuktur. Öğretmenleri, çalışkanlığını övüp durduğundan, kendine güvenliydi. Kibirlenmek aklına gelmediğinden, sınıfındakilerle kolay iletişim kurar, her oyuna katılır, diğerlerini sobelesen de dışlanmaz, sevilirdi. Sokulgan Bekir, Ali 'ye elini uzattı; ellerinin kuruma bulanmasını umursamaz gibiydi. Ali, yeni arkadaşının alçakgönüllülüğünden hoşlanmıştı. Çekingenliğine karşın, bu insancıl çocukla çabuk kaynaşacağa benzerdi. Birbirlerine yakın oturduklarını da keşfedince, kafadarlar, akşam Bekir in evinde buluşmak üzere sözleştiler.

Ali'yi daha yemek sofrasında heyecan basmıştı. Çok sevdiği katıklı çorbayı bile içemez haldeydi. Dua ezberlemek için bir arkadaşına gidecek olmasının, babasını ve dedesini mutlu etmeyeceğini bildiğinden, bir yandan öne sürecekleri gerekçeyi düşünüyor, diğer yandan, Bekir'in evini düşlüyordu. Kim bilir nasıl bir yerdi... daha önce arkadaş gezmesine hiç gitmemişti; ev halkını kuşkulandırmaya gelmezdi.gerçeği azıcık değişirse, kıyamet kopmazdı, ya! Öğretmeninin istediği üzere, sınıfın en çalışkan öğrencisinin evine “cebiri” çalışmak için gideceğini deyiverdi.ev ahalisinden, karşı çıkan olmayınca, uzun yün çoraplarını dizlerine kadar çekip, alaca karanlıkta yıldız tozu gibi ışılan kara bata çıka Bekir'in evinin yolunu tuttu.

Bekir'in evi hamur kokuyordu. Dışarıda, Ali'nin yüzüne iğne gibi batıp, yanaklarını al al oluncaya dek kızartan ayazın ardından, bu koku çok tanıdık ve sıcaktı. İkisi, sedirde oturan, akça pakça, gözlüklü, yaşlı bir kadının önünden geçerken, Bekir, Ali'nin ıslak ayaklarına yumuşak terlikler verdi.pıtır pıtır adımlarla iç odaya geçtiler. “el-hamdü'li'llah” ile başlayıp, “ıyyakenabudüvveıyyakenestain” ile süren çalışmaları sırasında, Ali, yaşlı kadının , Bekir'in ninesi olduğunu öğrenmişti. Meğer, nine örgü örerken, hamur yoğururken, tesbih çekerken,turununa duaları belletirmiş. Bekir'in başarısına sırdaş olan ali de arkadaşına açılmak istedi. Akılsız olmadığını, dua öğrenmeyişinin ardında başka bir neden olduğunu kanıtlamak istiyordu. “ben, aleviyim. Aleviler, ibadet için dua ezberlemezmiş. Zaten bizim bütün günümüz ibadetle geçermiş; allah'la de Türkçe konuşurmuşuz,” dedi. Bekir, bir süre boş gözlerle bakıp, neden sonra alevi sözcüğünün anlamını sordu. Ali, bilgisinin azlığından utanarak arkadaşını yanıtlamaya çalıştı. “ babamın dediğine göre, aleviler, Türkmen gelenekleri olan Müslümanlarmış.” Dedi “sen aleviysen, ben neyim?” diye sordu, Bekir. Gülüştüler. Ali, “sen bilmiyorsan, ben nereden bileyim?” dedi. Duaları bir kenara bırakıp, Alevilerin, aleve dayanıklı olup olmadığı konusunda akıl yürüttüler. Yoksa Alevilerin atası, ateşte yalınayak yürüyebilen bir yiğit miydi? İkisi de birbirini eğlenceli bulmuştu; geç tanışmalarına hayıflandılar.

Ali evden ayrıldıktan sonra, ninesi, bekir'e ne yaptıklarını sordu. Oğlanlar odadayken, keskin kulaklarıyla dua mırıltılarını duymuştu. “dua ezberledik,” dedi, Bekir, gögsü kabararak. Bunun, ninesinin hoşuna gideceğinden adı gibi emindi.yanılmamıştı; nine, tek tük dişlerinin arasından ağız dolusu “aferin,” dedi. “okumak için neden fatihayı seçtiniz peki?” dedi gülümseyerek. “ Ali ezberleyememiş de ondan. Aleviymiş” dedi, olanca saflığıyla, Bekir. Nine, gülümsemesini yuttu, homurdandı, kıpırdandı, eğrilmiş parmaklarıyla dizlerini ovdu. Kalın gözlük camları ardındaki kocaman gözlerini kırıp, “alevi olduğunu çocuk kendimi söyledi?” dedi. “evet” diye yanıtladı, Bekir . yani arkadaşlarıyla öylesine gururlanıyordu ki, ona benzemeyi dileyerek, sordu: “nine, biz de mi aleviyiz?” Bekir’in sütninesi eski kafalı bir kadındı;müezzin babasının rahleitedrisinden geçmişti. Buruşuk dudaklarını büzüp, “hayır,” diye çıkıştı; “çok şükür sünniyiz.” Ninesinin söylediğinden bir şey anlamayan Bekir, kıkırdayıp, “nasıl yani? Sen demi sünnetlisin ninecim?” dedi öfkelenen nine, mavi damarlı elini kaldırıp, “Tokadı yersin şimdi,” diye inledi. Eli maşalılardandı zaten; Bekir’in kırkına merdiven dayayan babası bile nineden çekinirdi. “babana o çocukla görüşmemeni öğütleyeceğim,” dedi, nine4. şaşkınlıktan donakalan Bekir , boş yere “neden nine? Bir konuşsanız nasıl seversin onu... hem duaları da öğrenmeye başladı,” diye sayıkladı. Ama torununun aklının çelineceğinden korkan kadın, çoktan kararını vermişti. Herkes kendi evinde ağadır; ninenin sözünden çıkılmadı.

Ertesi gün okulda buluştuklarında, ali'nin yüzü apaydınlık, Bekir'inki gölgeliydi. Bekir'in can sıkıntısına anlam veremeyen Ali'nin apaydınlık, bekir'inki gölgeliydi. Bekir'in can sıkıntısına anlam veremeyen Ali, zeytin gözlerini iri iri açıp sordu: “ne oldu Ali? Hastamı sın? “değilim, sıkıntım başka. Nasıl desem... ailem alevi olduğunu öğrenince, seninle arkadaş olmamı yasakladı. Böyle olacağını bilsem, hiç boş boğazlık eder miydim?” ali, şaşkınlıktan ne diyeceğini bilemedi; “alevi olmanın ne kötülüğü var ki.” Diye geçirdi aklından. Anası,babası dedesi, Sivas'taki amcası, halası, hepsi de güleç yüzlü, iyi yürekli insanlardı. Kimseye bir zararlarının dokunduğunu görmemişti; karıncayı bile incitmezlerdi. O halde bu yasaklama neyin nesiydi?

Okul dönüşü başına geçtiği yer sofrasında, Ali, tabağındaki pezikli helleyi, çatalıyla bir o yana, bir bu yana çekiştirince, babası işkillendi. “nimet bu Ali, ananı güzelim yemeğini neden piç ediyorsun?”, dedi. Ali, dokunsalar ağlayacaktı; göz pınarlarında tomur tomur yaşlar birikmişti. Dedesi, çocuğu güldürmeye yeltenip, omuz vurdu ve neşeli bir sesle “Ne oldu hele küçük hergele?” dedi. Tam bu sırada, küçüreğin yanaklarında yaşlar sel olup, aktı. Hıçkırığa hıçkırığa konuşuyordu: “si-zin aklınıza... uyup, dua-la-rı ezber-lemedim... öğretmen, Bekir ile ça-lışma..mı salık verdi. O-na aleviyim dedim di-ye a-ilesi be...nimle görüşmesini ya-sak-ladı. Halbuki ben arkadaşımı çok sev-miştim...” ana, baba, dede aynı anda birden bire baktılar.gereksiz hiziplere onlar alışmıştı da, bu çocuğu alıştırmanın olanağı var mıydı? “üzülme, oğlum,” dedi babası, sırtını sıvazlayarak.” Yarın arkadaşının evine konuk olur, yanlış anlamayı düzeltiriz evvel Allah”. Babasının sözleriyle umutlanan Ali, yanaklarını, anasının uzattığı sabun kokulu mendile sildi.

Bekirlerin kapısına yaklaştıkça, Ali nin dizleri korkudan tutmaz oldu. Babası elinden tutmuyor olsa, neredeyse düşecekti. Tahta kapıyı, güçlü eliyle, tok bir ses çıkartarak vurdu, baba. Kumral, zayıf bir kadın belirdi. Önce babaya, sonra Ali'ye baktı, geri çekilerek, “buyurun” dedi. Adım attıkları odada, aile meclisi konuklarını bekliyordu. Bekir, ailesini ziyaretten haberdar etmişti. nine, haberi duyunca çok söylenmiş, ama oğlunun “gelene git denmez, töremize bağdaşmaz,” diye çıkışmasına söz bulamamıştı. Ali'nin babası, ninenin makam bellediği sedirin karşısındaki, kumaşı eprimiş koltuğa oturunca, yaşlı kadının, öfkeden sol gözü seğirmeye başladı. Neyse ki, Bekir in babası sağduyulu bir adamdı da, “hoş geldiniz, efendi,” diyerek ortamı ılımanlaştırdı. “hoş bulduk” diye tınladı Ali'nin babasının davudi sesi, “insandan yüz çevirmeyen kapınızdan her daim mutluluklar girsin.” Kısa bir durgunluk oldu. Bekir'in annesinin tahta döşemede gıcırdayan ayak sesleri duyuldu. Tepside getirilen çaya şeker katık edilirken, sessizliği bozan Ali'nin babası oldu “sözlerim yanlış anlaşılmasın; bilin ki, elimize, belimize olduğu kadar, dilimize de sahip çıkarız. Lakin, çocuğumun bir hatası mı oldu? Duydum ki, oğlunuzla arkadaşlık etmesinden yana değilmişsiniz.” Bekir'in babası, karşısında duru, dingin bir sesle konuşan bu yabancı adamın mayasının sevgiyle yoğrulu olduğunu sezmişti. Tanımadığı bir aileyi gücendirdiğini kavrayarak ayıbını örtecek bir yanıt bulmaya girişti. Ancak, söz almakta gecikince, sazi eline alan nine oldu: “küçüğün bir yanlışını görmedik, gönlünüzü ferah tutun. Ancak, öğrendiğimize göre, geleneklerimiz farklıdır; anlaşılamazlar, çatışır, birbirlerini kötü etkilerler.” Ali'nin babasının esmer yüzüne bir gülümseme yayıldı; bitişik kaşlarının yanıltıcı sertliği eridi gitti: “ beni evinize kabul ettiniz, çayınızı esirgemediniz, üstelik sözlerimi dinlemektesiniz. Bana kalırsa, sizde saygıdan, sevgiden yanasınız. O halde farklılık nerede? Siz benim sözüme kulak verip, ben sizin dilinize itibar ettiğime göre, kanımca, hepimiz çözümü insanda aramaktayız. Bu evde insanca bir araya geldiğimize göre, camiye ya da ceme gitmişiz, ne fark eder? Nine, adamın sözlerinin çoğunda haklı olduğunu bilse de, huysuzlandı: “ baz bazla, kaz kazla, kel tavuk topal horozla demişler, a oğlum, iştmedin mi hiç?” Ali, nine her ağzını açışında, bekir'i bir daha görmeyecekmişçesine korkuyordu. Çocuğun ürkekliğine karşın, baba alabildiğine yiğit, alabildiğine mertti.” Anacığım, sen de bilirsin ki, baş nereye giderse, ayak da oraya gidermiş. Horgörüdense, hoşgörü yeğ değil midir? Biz 72 millete bir nazarla bakarken, siz kardeşinize kucak açsanız çok mu?” nine, çayından büyükçe bir yudum alıp, doğru bildiğinde diretti: “ zorla güzellik olmaz.” Ali'nin babası kolay vazgeçeceğe benzemiyordu: “ mermer iyi taştan, iyilik iki baştan. Bırakalım da bu çocuklar gönüllerince dostluk etsinler.” Nine, bardağı taşıran sonsözleri yuvarlayıverdi ağzından: “ sizin hiç eşiniz dostunuz yok mu? Ne diye Bekir'de diretirsiniz anlamadım.” Çocukların kaçamak bakışları arasında, kaşları bitişik, esmer adam, izin istedi. İzin sizindir dendi, babalar el sıkıştı, kapı örtüldü.

İnsanın, insanla olan derdiyle o akşam tanıştı, ali. Büyüyüp de, yaşama kendini enikonu kaptırınca, daha nice insanla, nice dertle çarpıştı. Ama, bereket, o akşam babasından, atasından, derde nasıl deva olunacağını öğrenmişti. “saklanma,saklama, kendini bil, ama öfke bilenme... geçmişini, geleceğini öğren; pir Sultan'a, Hacıbektaş'a yaraşır bir oğul ol... sevgisizliğin yaban otunu anız diye yak, sevginin tohumunu ek... bir vakit sonra, bakmışsın, kara karga bile tohumunu yemeye gelmiş. Hasadı sana bir ömür yeter, demişti babası, eve vardıklarında Ali'de, nine karşısında ağırbaşlılığından, kimliğinden ödün vermeyen babasına, zamanla daha da köklenecek

bir saygı beslemişti,yumruk kadar yüreğinde, geçen bir hafta içerisinde, fatiha suresini yine ezberleyememişti. Ama ne yapacağını bildiğinden, üzüntüye kapılmadı. Babasının öğüdüyle, bu sıkıntının üstesinden gelmesi işten bile değildi.

Ertesi gün, Kenan öğretmen, dersin bitimine doğru, Ali'ye duayı öğrenip öğrenmediğini, Bekir ile çalışmalarının nasıl geçtiğini sordu. Ali, Bekir'e uzanan sevecen bir gülümsemeyle, duayı öğrendiğini söyledi. Sınıf arkadaşları şaşkınlıktan gözlerini açmış, bekir'in avuçları terden sıırıslılam olmuştu; acaba arkadaş duayı baştan sona okuyabilecek miydi? Öğretmen masanın yanındaki boşluğa işaret etti. Ali, burnu yenmiş yoksul ayakkabılarından beklenmeyen çevik adımlarla, sınıfın önüne çıktı. Boğazını temizledi, gözlerini kapadı ve duayı okumaya başladı.” Hamd; O, alemlerin Rabbi, O Rahman, Rahim, O, ahiret gününün maliki Allah’ındır...”Ali'nin dudaklarından dökülen Türkçe sözcükleri duyunca, arkadaşlarının şaşkınlığı bir kat arttı. Oysa kenen öğretmen şaşırmışa benzemiyordu. Ali'nin sözünü kesmeden, duayı dinledi. Çocuk susup da gözlerini açınca, “Aferin, Ali. İyi çalışmışsın; duanın anlamını kavramışsın,” dedi. Küçüğün, yüzü aydınlandı, içini kıpır kıpır bir mutluluk sardı. Öylesine umutlandı ki, aynı günün akşamı, anasının tel dolabın dibinde sakladığı kavanozu çıkardı. Sıkıladığı kar toplarına pekmez döküp, gönlünce yedi.

Elinde çay bardağıyla, anılara dalan ellilik Ali'nin damağında pekmez tadı gezindi. Yutkundu; sekiz yaşındayken vardığı” farkında lığın” bilinciyle gülümsedi.çocukluktan çıkıp, ergenliğe adım attığı ve yel gibi esip geçen gençlik yıllarında, çeşit çeşit insanla tanışmıştı. Çoğu, kenen öğretmen gibi aydın değildi; farklılığa tahammülleri yoktu; bilmediklerinden korkuyorlar, korktuklarına saldırıyorlardı. Görmeyen göz yalnız nineninki değildi ki, kimi zaman devlet baba da ama oluyor, insanını unuttuyordu. Yaşam zordu; insanlar daha da zorlaştırıyordu. Ama ne varsa, yine o insancıkta vardı. İşte bu yüzden, Ali, aralarına karıştı. Kimisiyle kaynaştı; berisiyle yordamınca anlaştı. Ama, yüz çevresine bile sırtını dönmedi, elini uzattı.herkes candı. Hasat yakındı. Mahalle camisinin imamı Bekir, cem evininin açılışındaki semahta, dost omzunu, Ali'ye yaslamamış mıydı?